

Sygn. akt V ACa 535/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lipca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – V Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zbigniew Koźma
Sędziowie:	SA Katarzyna Przybylska (spr.) SA Hanna Rucińska
Protokolant:	stażysta Ewelina Gruba

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2017 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa A. N. i G. N.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą
w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w (...)

z dnia 11 maja 2016 r., sygn. akt VI GC 44/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od każdego z powodów na rzecz pozwanego kwoty po (...),08 (pięć tysięcy pięćset pięćdziesiąt sześć 08/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy.

V ACa 535/16

UZASADNIENIE

Powodowie G. N. i A. N. wnieśli pozew przeciwko (...) S.A. w W. z żądaniem zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki G. N. kwoty 59.678,66 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz na rzecz powoda A. N. kwoty 59.678,66 zł wraz z ustawowymi odsetkami i o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa.

Sąd Okręgowy w (...) wyrokiem z dnia 11 maja 2016r. zasądził od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwoty po 49.950,83 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 marca 2016r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części oraz orzekł o kosztach postępowania w sprawie.

Swoje rozstrzygnięcie oparł na następujących ustaleniach.

Powodowie w (...) spółki jawnej (...) prowadzili piekarnię z cukiernią w C. przy ul. (...). Spółka jawna zawarła z pozwanym umowę ubezpieczenia mienia od ognia i innych żywiołów Kompleksowe ubezpieczenie (...) na okres od (...)

W dniu (...) w piekarni (...) wybuchł pożar, w wyniku którego doszło do zniszczenia konstrukcji dachu w około połowie budynku, odparzenia tynku na ścianach wewnętrznych, spękań na ścianach obwodowych i frontowej ścianie podłużnej, uległa zniszczeniu stolarka okienna i drzwiowa, powłoki malarskie ścian oraz uległy uszkodzeniu posadzki z paneli i płytek ceramicznych.

Na mocy uchwały nr 1 z dnia (...) (...) spółki jawnej (...) postanowili rozwiązać Spółkę z dniem (...) bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego. W dniu (...) wspólnicy spółki jawnej podjęli uchwałę, iż są uprawnieni do równego udziału procentowego w zyskach i stratach Spółki, tj. A. N. 50% i G. N. 50%.

Powodowie zgłosili szkodę pozwanemu i w dniu 23 marca 2011 roku pozwany wypłacił ubezpieczonemu zaliczkę na poczet przyszłego odszkodowania w wysokości 100.000 zł, a następnie dopłacił do tej zaliczki kwotę 83.666,80 zł, co dało łącznie kwotę 183.666,80 zł. Na skutek kolejnego pisma ubezpieczonego, w dniu 23 września 2011 roku, pozwany dopłacił 21.757,34 zł i odmówił dalszych wypłat. W odpowiedzi na takie stanowisko pozwanego powodowie w dniu 18 lipca 2013 roku wystosowali do pozwanego ostateczne wezwanie do zapłaty kwoty 429.575,86 zł (doręczone pozwanemu 22 lipca 2013 roku). Wobec milczenia pozwanego powodowie pozwali spółkę o zapłatę kwoty 429.575,86 zł.

Wyrokiem z dnia 15 października 2014 roku Sąd Okręgowy w (...) zasądził od pozwanego na rzecz powódki G. N. kwotę 29.599,92 zł oraz od pozwanego na rzecz powoda A. N. kwotę 29.599,92 zł i oddalił powództwo w pozostałej części (sygn. akt VI GC (...)). Na skutek apelacji powodów Sąd Apelacyjny w Gdańsku, wyrokiem z dnia 6 sierpnia 2015 roku, zmienił zaskarżony wyrok w pkt 3, 4 i 6 i zasądził od pozwanego na rzecz każdego z powodów dalszą kwotę po 185.188,01 zł oraz koszty procesu (sygn. akt V ACa (...)).

W dniu 8 grudnia 2014 roku pozwany zapłacił powodom kwotę 59.199,84zł.

W dniu 21 sierpnia 2015 roku pozwany zapłacił powodom łączną kwotę 370.376,02 zł.

Sąd Okręgowy w swoich rozważaniach wskazał, że powodowie dochodzili odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia w wypłacie odszkodowania związanego z pożarem piekarni, do którego doszło (...). Wyjaśnili, że odsetki od kwoty 59.199,84 zł przysługują od dnia 24 września 2011 roku do dnia 7 grudnia 2014 roku, tj. od dnia odmowy przez pozwanego zapłaty odszkodowania w pełnej wysokości do dnia zapłaty tej części odszkodowania (8 grudnia 2014 roku). Odsetki od kwoty 42.744,10 zł należały się również od dnia 24 września 2011 roku do dnia 20 sierpnia 2015 roku (wplata kwoty 370.376,02 zł w dniu 21 sierpnia 2015 roku), a od kwoty 327.631,92 zł od dnia 22 sierpnia 2013 roku (miesiąc po doręczeniu pozwanemu ostatecznego wezwania do zapłaty z dnia 18 lipca 2013 roku).

Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia o odsetki od kwot 59.199,84 zł i 42.744,10 zł w części dotyczącej okresu powyżej trzech lat przed wytoczeniem powództwa, powołując się na art. 819 § 1 k.c. Odnośnie odsetek od łącznej kwoty 370.376,02 zł pozwany argumentował, że dopiero Sąd II instancji dokonał takiej wykładni postanowień umowy ubezpieczenia łączącej strony, że konieczna stała się wypłata odszkodowania w tej części. Do dnia wydania wyroku przez Sąd Apelacyjny pozwany nie miał uzasadnionych podstaw faktycznych i prawnych do wypłaty odszkodowania w tej części.

Odnosnie do zarzutu dotyczącego braku podstaw do naliczania odsetek od kwoty 370.376,02 zł Sąd Okręgowy stwierdził, że regulacja zawarta w art. 817 k.c. ma charakter normy *ius cogens*. Co do zasady świadczenie ubezpieczyciela powinno być spełnione w terminie określonym w tym przepisie (art. 817 § 1-2 k.c.). Niespełnienie świadczenia w terminie powodować będzie zatem obowiązek zapłaty odsetek. Podlega to rygorom art. 481 k.c., zgodnie z którym dłużnik, który opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, zobowiązany jest do zapłaty odsetek, chociażby wierzyciel nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Skoro zatem ubezpieczyciel dokonał likwidacji szkody zgłoszonej przez powodów, odmawiając wypłaty odszkodowania w określonej kwocie, od tego momentu jest w zwłoce z zapłatą odsetek od żądanego świadczenia. W tym momencie uznał bowiem okoliczności konieczne do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości świadczenia za dostatecznie wyjaśnione. Data wydania wyroku przez Sąd Apelacyjny i wątpliwości interpretacyjne dotyczące umowy nie mają wpływu na opóźnienie pozwanego. Data początkowa, od której powodowie dochodzą odsetek od kwoty 327.631,92 zł (22 sierpnia 2013 roku) tj. miesiąc po ostatecznym przedsądowym wezwaniu do zapłaty odszkodowania w kwocie 429.575,86 zł w świetle przedstawionych argumentów nie budzi więc zastrzeżeń.

W ocenie Sądu Okręgowego słuszny jest natomiast zarzut częściowego przedawnienia roszczenia. Roszczenie uboczne obejmujące odsetki cechują własne reguły powstawania, wymagalności i przedawnienia niezależne od długu podstawowego (por. uchwała SN z dnia 26 stycznia 2005 roku, sygn. akt III CZP 42/04). Niezależność odsetek od długu głównego uzasadnia przede wszystkim tezę o odrębnym biegu terminu przedawnienia dla roszczenia odsetkowego. Z uwagi na okresowy charakter przedmiotowego roszczenia, stosownie do art. 118 k.c., przedawnia się ono z upływem trzech lat. Odsetki należą się za każdy dzień opóźnienia i roszczenia o nie stają się wymagalne z każdym następnym dniem, a stosownie do tego w odpowiednich terminach ulegają przedawnieniu.

W przedmiotowej sprawie powodowie wnieśli pozew w dniu 11 marca 2016 roku, a więc przedawnieniu uległy odsetki dochodzone za okres przed dniem 11 marca 2013 roku (trzy lata przed wytoczeniem powództwa). Należne powodom odsetki od kwoty 59.199,84 zł za okres od 11 marca 2013 roku do dnia 7 grudnia 2014 roku wynoszą więc 13.409,98 zł, a odsetki od kwoty 42.744,10 zł za okres od 11 marca 2013 roku do dnia 20 sierpnia 2015 roku wynoszą 12.168,60 zł. Łącznie z odsetkami od kwoty 327.631,92 zł za okres od dnia 22 sierpnia 2013 roku do dnia 20 sierpnia 2015 roku roszczenie powodów podlegało uwzględnieniu w zakresie 49.950,83 zł na rzecz każdego z powodów z dalszymi odsetkami od dnia wytoczenia o nie powództwa.

Powodowie powoływali się na okoliczność, że kierowane do pozwanego pisma z dnia 23 sierpnia 2011 roku i 18 lipca 2013 roku spowodowały zgodnie z art. 819 § 4 k.c. przerwę biegu przedawnienia. Zdaniem Sądu Okręgowego nie doszło do przerwania biegu przedawnienia roszczenia o odsetki. Roszczenie o odsetki ma być samodzielny, czego konsekwencją jest również zastosowanie ogólnych reguł przerwy biegu przedawnienia z art. 123 § 1 k.c. Powodowie nie wykazali aby w przedmiotowej sprawie zaistniała którakolwiek z okoliczności skutkujących przerwaniem biegu przedawnienia zgodnie z tym przepisem.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy uwzględnił częściowo powództwo na podstawie art. 481 k.c. i art. 482 k.c. i oddalił żądanie w zakresie, w jakim roszczenie uległo przedawnieniu (art. 118 k.c.)

O kosztach orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c.

Apelację od powyższego orzeczenia złożyli powodowie zaskarżając wyrok w części, tj.:

1) w jego pkt I. i pkt II., zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, w tym obrazę przepisu art. 819 § 4 k.c. poprzez nieuwzględnienie okoliczności, że bieg terminu przedawnienia roszczenia z umowy ubezpieczenia może zostać przerwany – w myśl tego przepisu – wielokrotnie, skutkiem czego było zasądzenie powodom: G. N. i A. N. jedynie po kwocie 49.950,83 zł (wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 marca 2016r.) zamiast żądanych przez nich sum po 59.678,66 zł (wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 marca 2016r.), o które wnoszono w pozwie,

2) w jego pkt IV. i pkt V., zarzucając mu naruszenie przepisów prawa procesowego, w tym art. 98 k.p.c. i nast. poprzez zasądzenie powodowi jedynie części kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, które (w konsekwencji zarzutów zawartych w pkt 1) powyżej) winny zostać zasądzone w całości od pozwanego na rzecz powodów.

Wskazując na te zarzuty, wniesli o:

- zmianę pkt I. i pkt II. wyroku w ten sposób, aby przedmiotowe punkty uzyskały następujące brzmienie:

I. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki G. N. kwotę 59.678,66 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 marca 2016 roku do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda A. N. kwotę 59.678,66 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 marca 2016 roku do dnia zapłaty;

- zmianę pkt IV. i pkt V. wyroku poprzez nadanie im brzmienia:

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powódki G. N. kwotę 6.592,50 zł, tytułem zwrotu kosztów procesu za I instancję;

V. zasądza od pozwanego na rzecz powoda A. N. kwotę 6.592,50 zł, tytułem zwrotu kosztów procesu za I instancję.

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, za instancję odwoławczą.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji i przyjmuje je za własne. Podziela również wywiedzione w oparciu o te ustalenia konsekwencje prawne.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zgodzić należy się ze stanowiskiem, że roszczenie uboczne obejmujące odsetki cechują własne reguły powstawania, wymagalności i przedawnienia niezależnie od długu podstawowego. Szczegółowe regulacje w tym zakresie zawarte zostały w art. 118, 120, 123, 124 k.c. Roszczenie o odsetki ma charakter akcesoryjny. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego nie ma przeszkód co do roszczeń akcesoryjnych, które nie pełnią funkcji zabezpieczającej, a więc takich jak roszczenie o odsetki za opóźnienie, aby ich los był niezależny od losu roszczenia głównego. Zatem przyjmuje się, że roszczenia o odsetki za opóźnienie przedawniają się w terminie lat 3, tak jak roszczenia okresowe, odrębnie od roszczenia głównego, z reguły jednak nie później niż z upływem terminu roszczenia głównego (wyrok SN z 20 stycznia 2005r., III CZP 42/04).

Zatem w ocenie Sądu Apelacyjnego nie można się zgodzić ze stanowiskiem skarżącego, że w wypadku odsetek za zwłokę w spełnieniu roszczenia z tytułu umowy ubezpieczenia miałyby one co do przerwania biegu przedawnienia dzielić los roszczenia głównego. Kwestia przerwania biegu przedawnienia roszczeń z umowy ubezpieczenia uregulowana została odrębnie w art. 819 § 4 k.c. Zgodnie z cytowanym przez skarżącego orzecznictwem sądów powszechnych nie jest kwestionowane, że art. 819 § 4 k.c. jest przepisem *lex specialis* względem art. 123 k.c. Nie można jednak zgodzić się ze stanowiskiem, że wobec odrębności roszczenia o odsetki jest on również przepisem *lex specialis* wobec art. 118 k.c. Regulacja z art. 819 § 4 k.c. dotyczy bez wątpienia roszczenia głównego i tego dotyczą orzeczenia Sądów, na które powołuje się skarżący w apelacji. Jednakże w ocenie Sądu Apelacyjnego skoro odsetki są roszczeniem ubocznym, pochodnym od roszczenia głównego, ale mają charakter samoistny, uznać należy, że art. 819 § 4 k.c. nie ma do nich zastosowania. Podlegają one odrębnej regulacji zawartej w art. 123 k.c.

Mając powyższe na uwadze apelacja jako nieuzasadniona podlega oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach orzeczono na mocy art. 98 k.p.c.